

Petre OPREA

După 1940, cunoscutelor colecții de artă ale medicilor bucureșteni — I. N. Dona, C. Angelescu, C. Ionescu-Mihăiești, I. Siligeanu, Mircea Ilescu, Ion Dumitrescu-Popovici — li se alătură, fără pretenții competiționale timp de un deceniu, cea a confratelui radiolog Ștefan Jianu¹, stabilit la București în 1933. Până în 1942, cînd a început să predea cursul de anatomie artistică la Școala superioară de arte frumoase, poseda numeroase picturi, mai multe decît necesarul ornării locuinței sale, prioritatea avînd-o cele cîteva lucrări de Luchian, Petrașcu și maestrul N. Grigorescu.

Contactul direct cu unii artiști-profesori nu numai că i-a dat noi impulsuri în pasiunea sa, dar i-a deschis orizontul înțelegerii și aprecierii artei contemporane. Rezultatul s-a întrevăzut imediat în inițiativa colecționarului de a se despărți de tablourile existente în colecție, inclusiv de cele semnate de Nicolae Grigorescu, la care a renunțat cu multă părere de rău, dar ele au fost de fiecare dată sacrificate pentru îmbogățirea colecției în împrejurări cînd situația materială nu-i permitea altfel. Febrilitatea lichidării existentului nu se datora, cum s-ar putea presupune din relatarea de mai sus, doar înțelegerii scăderilor colecției sale, ci mai ales brusteii pasiuni pentru creația palladiană. La început, în primii 3—4 ani, a cumpărat toate lucrările de Pallady pe care a reușit să le achiziționeze la prețuri modice, căci artistului, care cerea sume foarte ridicate, n-a îndrăznit să i se adreseze direct. Apoi, intervenind simțul discernămintului și al exigenței, a început să le trieze, schimbîndu-le sau vînzîndu-le pentru a-și îmbogăți colecția cu lucrări capitale ale maestrului.

Concomitent cu achiziționarea tablourilor de Pallady, pasiunea pentru frumos și-a concretizat-o în continuare prin îmbogățirea colecției cu cîteva lucrări valoroase din creația lui V. Popescu², G. Petrașcu, Corneliu Mihăilescu³, N. Tonitza (*Natură statică cu mere, Femeie pe fotoliu verde, Vase cu maci, Peisaj marin — Mangalia, Vase cu crizanteme, Natură statică cu icoană*⁴ ș.a.).

De prin 1953, fără a i se diminua cultul pentru pictura lui Pallady, dr. Ștefan Jianu face o nouă pasiune artistică — Alexandru Ciucurencu. După puțin timp o împarte cu aceea pentru pictura soției artistului, Ana Asvadurova—Ciucurencu. Este o pasiune statornică, cimentată printr-o devoțiune prietenească față de artist, cu atît mai mult cu cît Ciucurencu a răspuns la rîndul său acestui nobil sentiment. Un portret al doctorului Ștefan Jianu, realizat de Ciucurencu puțin timp înainte de decesul colecționarului (ultima ședință de poză a fost impusă de dr. Jianu, care știa că în curînd nu va mai fi capabil să pozeze din cauza sănătății), exprimă suferința fizică a acestuia, redată cu multă durere de prietenul artist.

Ultima pasiune, care i-a dat colecționarului mari satisfacții, a fost cea pentru pictura pe sticlă și ceramica populară. Discuțiile purtate cu prietenul și sfătuitoarul lui în probleme artistice, criticul de artă Petru Comarnescu, despre pictura murală a bisericilor din nordul Moldovei și frumusețea icoanelor

¹ Născut la Craiova în 1902. Fiul unui institutor; studii de medicină la Cluj; specializare în radiologie (1928) la Viena. Între 1928—1933 șef al Laboratorului de radiologie din Cluj, apoi stabilit la București, lucrînd ca radiolog în diferite spitale. În 1941—1943 conferențiar la Catedra de anatomie de la Școala de arte frumoase din București. Moare în 1968.

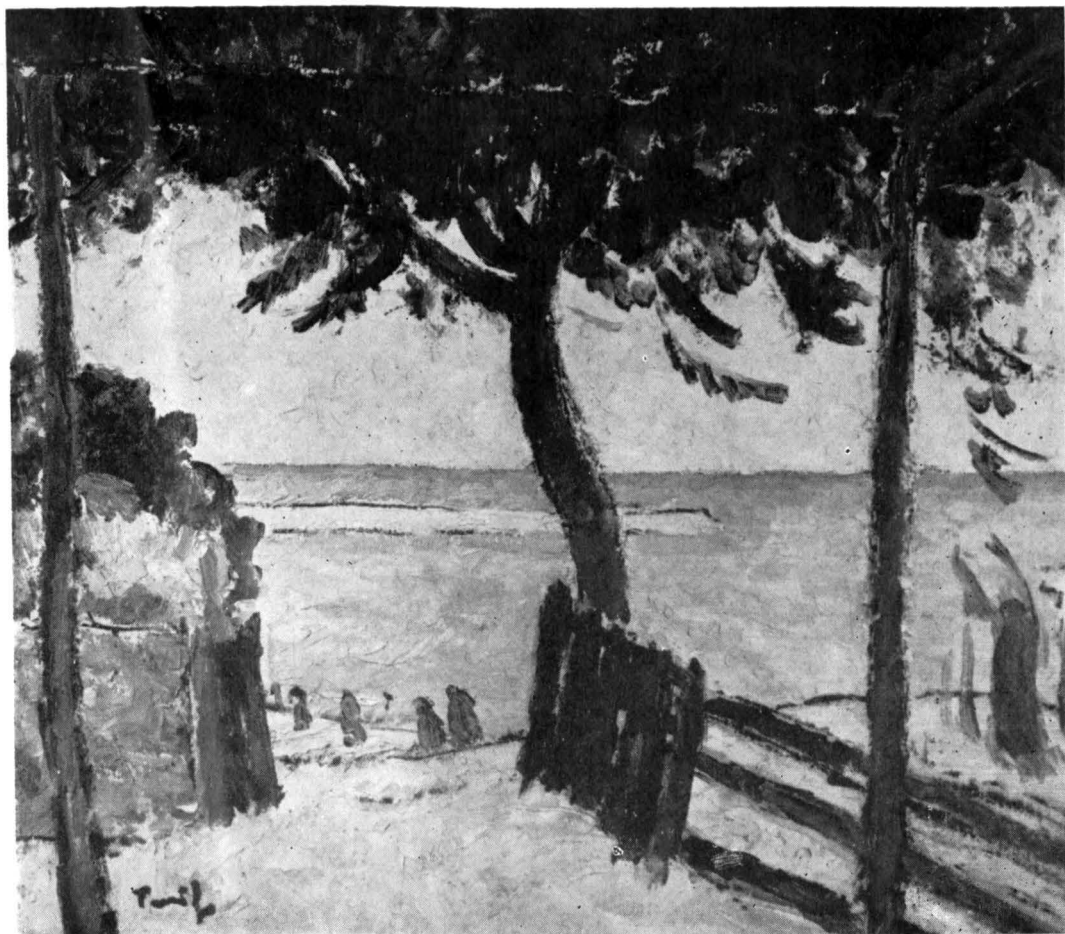
² *Interior cu pian, Maluri, În parcul Cismigiu*, expuse în cadrul „Expoziției retrospective Vasile Popescu”, organizată de Muzeul Simu în 1967.

³ *Un suflet s-a nălat la cer*, a fost donată Muzeului de artă din Craiova.

⁴ Lucrările au figurat în expoziția retrospectivă a pictorului, organizată de Muzeul de artă al R.S. România în 1963 și aveau în catalog numerele 124, 126, 136, 147, 155, 167.

pe sticlă au dat și mai mare consistență acestei pasiuni. Subjugat nu atât de verbul „Profetului”, ci de frumusețea icoanelor văzute împreună în Muzeul satului și prin colecții particulare, Ștefan Jianu, mai mulți ani la rând (1962–1964), împreună cu soția, în concediile de odihnă, investighează și achiziționează cu multă competență, în toate zonele transilvănene, icoane pe sticlă. Rezultatul este edificator: peste 100 de icoane, câteva înscriindu-se printre capodoperele genului. De altfel, soția sa, care a încurajat permanent nobila pasiune a soțului, caz rar printre colecționari, nu numai de această dată i-a fost un consultant de nădejde. Și în alte nenumărate prilejuri dr. Ștefan Jianu îi cerea statornic părerea. Neavind mijloace materiale suficiente, cumpărarea tablourilor se făcea cu multă chibzuință. Tabloul ce urma să intre în colecție era împrumutat îndeobște pe termen de 2–3 săptămâni de la posesor și adus acasă. Aici, dr. Jianu îi găsea un loc propice pe un perete, scoțind altă lucrare, sau modificând întreaga panotare după care, sub un pretext oarecare, își chema în cameră soția. Dacă îl remarcă de îndată și se entuziasma, atunci urmau conciliabilele privind modalitățile de cumpărare imediată, stabilind numărul și termenele în timp, căci în majoritatea cazurilor achizițiile s-au desfășurat sub această formă. În caz contrar, urmau zile și săptămâni de discuții asupra calității lucrării, tabloul fiind totuși cumpărat, căci colecționarul nu ceda de la opinia sa. De altfel, nu se sfia să ceară cât mai multe păreri și consultații asupra lucrărilor ce urma să le cumpere de la colecționari, de la prieteni neavizați în artă, critici de artă și muzeografi. De fiecare dată, fie că era sau nu convins de valoarea argumentelor, se lăsa condus de instinct, care prima în opțiunea sa. De fapt, discuțiile purtate în jurul lucrării erau aidoma celor cu privire la o carte, pe care, dacă te impresionează lectura ei, o accepți chiar dacă are unele scăderi. Cât privește judecățile de valoare asupra lucrărilor lui Pallady, Ștefan Jianu era un expert.

N. N. TONITZA – PEISAJ MARIN – MANGALIA

COLECȚIONARUL ȘT. JIANU ÎMPREUNĂ CU SOȚII CIUCURENCU

TH. PALLADY – *CAP PE SOCLU, CU EVANTAI*

TH. PALLADY – *NUD ÎN FOTOLIU ALBASTRU*

Pentru colecționari, amatori de frumos și muzeografi, contactul cu el era binefăcător. Era totdeauna un bun sfătuitor pentru confrății colecționari, dând sugestii competente și pertinente în privința lucrărilor; sprijinea pasiunea celor care doreau să se inițieze în artă, discutând asiduu pe marginea expozițiilor sau, pentru o mai edificatoare demonstrație, invitându-i să vadă colecția spre a avea la îndemână argumentele cele mai convingătoare; pe muzeografi îi ajuta la depistarea unor opere, făcând chiar intervenții la unii colecționari să le împrumute lucrări, așa cum însumi am avut prilejul să constat cu ocazia organizării „Expoziției retrospective Șirato”, din 1965.

Simțindu-și sfârșitul apropiat, datorat unei boi incurabile, a ținut ca împreună cu soția să doneze o parte din colecție Muzeului de artă din orașul lor natal, Craiova⁵. Astfel, în posesia acestuia, au intrat 6 tablouri de Th. Pallady⁶: *Cleopatra, Flori albe în vas galben, Nud în combinezon alb, Cap pe soclu, cu evantai, Nud în combinezon și Femeie în portocaliu*. De asemenea, de Tonitza — Bujori; de Corneliu Mihăilescu — *Un suflet s-a'nălțat la cer*; de caricaturistul N. Petrescu-Găină — un *Autoportret* (acuarelă) și *portretul lui C. I. Stăncescu* (acuarelă); de Al. Ciucurencu — *Trei nuduri în grup, Femeie cu chitară, Portretul dr. Ștefan Jianu, Natură moartă cu flori galbene, Acord de gri-albăstrui, Nud mare în roșu*; de Ana Asvadurova-Ciucurencu — *Autoportret, Peisaj la Căiulați și Flori*.

Donația este legată de două clauze, și anume ca „*Tablourile să fie expuse într-o singură încăpere cu mențiunea „Donația dr. Marieta și dr. Ștefan Jianu” și ca „tablourile să fie expuse în mod permanent, indiferent de schimbările ce ar surveni în conducerea muzeului, fiind vizionate tot timpul programului muzeului”*.

Ceea ce caracterizează figura colecționarului dr. Ștefan Jianu este atît pasiunea sa pentru creația citorva artiști — Pallady, Ciucurencu — pentru popularizarea cărora a desfășurat o neobosită energie, cît și meritul deosebit de a fi fost unul din propagandiștii entuziaști în sprijinirea prietenilor și cunoscuților, cel puțin pentru a-și împodobi locuințele cu tablouri valoroase, dacă n-a reușit să-i contamineze de pasiunea de a deveni la rindu-le și ei colecționari.

⁵ Donația s-a încheiat la 9 iunie 1969 la Notariatul de stat local al Sectorului nr. 5 București (act de autentificare nr. 3684).

⁶ În diferite muzee, tot din Colecția Ștefan Jianu, se mai găsesc următoarele lucrări de Pallady: *Natură statică cu pipă*, la Muzeul de artă din Brașov; *Natură statică cu piersici și Nud în fotoliu albastru*, la Muzeul de artă din Craiova; *Femeie în interior* la Muzeul de artă din Iași; toate au fost expuse în „Expoziția omagială Th. Pallady” din București, decembrie 1971 — martie 1972.

N. N., TONITZA — FEMEIE PE FOTOLIU VERDE

AL. CIUCURENCU — NATURĂ STATICĂ CU JUCĂRII

